

Sygn. akt I PK 129/14

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa A. O.
przeciwko Przedsiębiorstwu Spedycyjno-Transportowemu K. Spółce z o.o. w R.
o wynagrodzenie i należności z tytułu podróży służbowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 listopada 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w G. Ośrodka Zamiejscowego w R.
z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. akt IX Pa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek pełnomocnika powoda o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w G. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2013 r. oddalił apelację pozwanego Przedsiębiorstwa Spedycyjno-Transportowego K. Sp. z o.o. w R. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 25 lipca 2013 r., zasądającego od pozwanego na rzecz powoda A. O. kwotę 35.846,99 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 marca 2010 r.

Strona pozwana wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku art. 391 § 1 k.p.c. w

związku z art. 378 § 1 k.p.c. i w związku z art. 386 § 2 k.p.c., a także art. 321 § 1 k.p.c.

Skarżąca podniosła również zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest art. 151¹ § 1 k.p. w związku z art. 134 k.p.; art. 151¹ § 4 k.p.; art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z art. 2 ust. 1 pkt 7 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców oraz art. 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw poprzez jego niezastosowanie; art. 77⁵ § 2 k.p. w związku z § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Istnienie powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wywodzi z tego, że Sąd Okręgowy w sposób oczywiście błędny dokonał instancyjnej kontroli orzeczenia Sądu pierwszej instancji. W szczególności instancyjna kontrola poprawności wyroku Sądu Rejonowego nie spełnia wymogów z art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 2 k.p.c. Zdaniem skarżącego, podobnie należy ocenić sytuację w której sąd orzekający w sprawie wykracza poza podstawę faktyczną powództwa. W myśl art. 321 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego sąd nie może bowiem wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Skarżący zaznaczył przy tym, że w przedmiotowej sprawie powód dochodził wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Powód nie kwestionował natomiast ryczału za pracę w godzinach nadliczbowych ustalonego w regulaminie wynagradzania obowiązującym w zakładzie pracy. Tym samym, zdaniem skarżącego, podstawa faktyczna powództwa nie została skonstruowana w sposób, który dawałby podstawę do kwestionowania poprawności ryczału. Powód domagał się wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, nie twierdząc jednak, że wysokość ryczału nie jest zrelatywizowana do skali jego zadań. W ocenie pozwanego, oczywistym jest zaś, że w sytuacji procesowej, w której podstawą faktyczną żądania pozwu jest stanowisko powoda wyrażające się w żądaniu

zasądzenia wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych nie kwestionujące ustalonego ryczału, to oparcie wyroku na nieadekwatności ryczału do zadań powoda musi być uznane jako wyjście poza granice podstawy faktycznej powództwa.

Ponadto skarżący zauważył, iż Sąd Okręgowy dopuścił się rażącej obrazę prawa materialnego, to jest art. 151¹ § 1 k.p. w zw. z art. 134 k.p. przez ich zastosowanie i art. 151¹ § 4 k.p. przez jego niezastosowanie, art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z art. 2 ust. 1 pkt 7 i art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców przez ich zastosowanie oraz art. 8 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz niektórych innych ustaw przez jego niezastosowanie, art. 77⁵ § 2 k.p. w związku z § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju przez jego zastosowanie w sytuacji, w której z ustalonego w sprawie stanu faktycznego nie wynika, aby nocleg powoda na terenie kraju trwał co najmniej 6 godzin pomiędzy godzinami 21 i 7.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę

sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Oceniana skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona w zaprezentowanym rozumieniu, a przeciwne twierdzenia skarżącego sformułowane we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania, zwłaszcza w tej części, która dotyczy naruszenia przepisów postępowania, zdaniem Sądu Najwyższego, są zupełnie niezrozumiałe. Powód, co oczywiste, mógł zawrzeć w pozwie dowolne żądania, a wartość przedmiotu sporu została przez niego określona. Już z treści pozwu doprecyzowanego przed Sądem pierwszej instancji wynikało zaś, że powód domagał się wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w kwotach, które znacznie przekraczały wartość ustalonego w pozwanym ryczałtu. Nie wiadomo więc, dlaczego skarżący uznał, że Sąd pierwszej instancji orzekł ponad żądanie pozwu, w szczególności biorąc pod uwagę, że ryczałt ustalony w regulaminie wynagradzania, został przez ten Sąd uwzględniony. Należy również zauważyć, że art. 321 k.p.c. dotyczy postępowania pierwszoinstancyjnego, więc przepis ten, powoływany bez równoczesnego powołania odpowiednich przepisów regulujących postępowanie apelacyjne, nie może zostać naruszony przez sąd drugiej instancji. Zarzuty skargi kasacyjnej są bowiem kierowane przeciwko wyrokowi sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.).

Pozostałe przepisy, których naruszenia w sposób kwalifikowany miał się dopuścić Sąd Okręgowy, zostały natomiast tylko wymienione, a we wniosku o przyjęcie skargi nie zawarto żadnego jurystycznego wyводу wskazującego, dlaczego doszło, zdaniem skarżącego, do ich oczywistego naruszenia. Nie jest zaś zadaniem Sądu Najwyższego na etapie przedsądu doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw zaskarżenia argumentów, które świadczyłyby o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają bowiem analizie na etapie przedsądu, a przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy nawet odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wypada też dodać, że nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku jednoznacznie wskazuje, iż rozstrzygnięcie zawarte w

zaskarżonym wyroku, zarówno w odniesieniu do roszczenia o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, jak i roszczenia o należności z tytułu podróży służbowej (ryczałtu za noclegi) w pełni respektuje poglądy prawne Sądu Najwyższego wyrażone w orzeczeniach trafnie powołanych w uzasadnieniach wyroków sądów obu instancji. Podkreślenia wymaga, że w tej ostatniej kwestii Sąd Najwyższy wypowiedział się w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (LEX nr 1469181), wyjaśniając, że zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy. Dlatego również z tej przyczyny nie może być mowy o kwalifikowanym naruszeniu przepisów prawa materialnego wymienionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji. W odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., mając na względzie fakt, iż powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego domagał się jedynie odrzucenia bądź oddalenia skargi kasacyjnej i tylko z tym wnioskiem wiązał równocześnie sformułowany wniosek o zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy podziela zaś jednolicie prezentowany w judykaturze pogląd, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie dostrzegła wad tej skargi uniemożliwiających

jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, a wniosek o koszty wiązała z innym oczekiwanym rozstrzygnięciem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2012 r., II CSK 397/12, LEX nr 1288636 oraz orzecznictwo tam powołane).